

Sessiz Gecelerin Yorgun Yolcuları !

Dişi kaplumbağalar, kürek şeklindeki yürümeye elverişli olmayan bacaklarının kendilerine verdiği büyük eziyet ve yorgunlukla ve en önemlisi de nesillerini devam ettirme içgüdüğü ile yumurtalarını bırakıp, tekrar çok rahat edecekleri kendi özgür ortamları olan denize dönmüşlerdi.

Kumsaldaki yürüyüşleri sanki yeni emeklemeye çalışan bir çocuğun çabasına benziyordu. Bu dev yapılı bu sessiz ve zararsız yaratıklar, kumsalda aciz ve beceriksiz durumlarından utanmış olacaklar ki sadece geceleri çıkma alışkanlığı edinmişler, nesillerini devam ettirmek için gece bile olsa her türlü tehlikeyi göze alıp kumsaldaki yumurta bırakma işini tamamlamışlardı. Onlar denizin huzurlu ortamında yaşamlarına başladıklarında geride kumların içine gömülü bıraktıkları, karanlık çukurlarda nefes alan ve gelişen onlarca genç, hayata başlamış oluyordu.

Kaplumbağalar 100-200 milyon yıldır dünyamızda yaşamaktadır. Ve dünyada 200 türün üzerinde kara ve tatl su kaplumbağası olması gerekirken günümüze ne yazık ki yaşayan yedi tür deniz kaplumbağası kalmıştır. Akdeniz sularında ise yaşayan beş tür deniz kaplumbağası bilinmektedir.

İbrahim Baran
Dokuz Eylül Ü. Biyoloji Ana Bilim Dalı
Fotoğraflar: İ. Baran, H. Durmuş, Ö. Turkozan

ÜÇ TARAFI denizlerle çevrili olan yurdumuzun Akdeniz sahilleri kendine özgü canlı türleri barındırmaktadır. Zengin çeşitliliğe sahip bu kıyılarımız fauna ve flora bakımından henüz yeteri kadar incelenmemiştir. Özellikle Akdeniz sahillerimizde yuva yapıp yumurta bırakan dev deniz kaplumbağaların biyolojilerine ilişkin bilgiler yeni yeni aydınlığa kavuşmaktadır.

Kaplumbağalar 100-200 milyon yıldır dünyamızda yaşamaktadır. Ve dünyada 200 türün üzerinde kara ve tatl su kaplumbağası olması gerekirken, günümüze yaşayan yedi tür deniz kaplumbağası kalmıştır. Bun-

lara benzer türlerin fosilleri ise 75-100 milyon yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Akdeniz sularında yaşayan beş tür deniz kaplumbağası bilinmektedir. Bunlar, *Caretta caretta*, *Chelonia mydas*, *Lepidochelys kempii*, *Eretmochelys imbricata* ve *Dermochelys coriacea* dır. Bu deniz kaplumbağalarından sadece *Caretta caretta* ve *Chelonia mydas* üreme ve yumurtlama amacı ile düzenli ve sık olarak Akdeniz sahillerini ziyaret ederler.

Akdeniz sahillerimizde üreyebilen *Caretta caretta* ve *Chelonia mydas* türleri nesillerinin tüm dünyada tehlike altında olduğu kabul edilmektedir.

Dünya Yaban Hayatını Koruma Vakfı ve Türkiye üniversitelerinin işbirliği ile 1988 yılında deniz kaplumbağalarının yuvalama bölgelerini tesbit etmek amacıyla Akdeniz sahillerimizde geniş çaplı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma sonu-

cunda deniz kaplumbağalarının nesillerini devam ettirebilmeleri için hayati değer taşıyan 17 önemli yuvalama bölgesi saptanmıştır.

Bunlardan birinci derecede önemli olanları batıdan doğuya doğru Dalyan, Dalaman, Fethiye, Patara, Kumluca, Belek, Kızılot, Demirtaş, Gazipaşa, Gökso Deltası, Kazanlı, Akyatan ve Samandağ'dır. İkinci derecede önemli olanlar ise Ekincik, Kale, Tekirova, Anamur'dur.

Kumsallardan ilk onu *Caretta caretta* yumurtlama yeri, diğer üçü sık olarak *Chelonia mydas* yuvalama alanıdır.

Aynı familyaya dahil bu iki tür arasında bazı farklılıklar vardır. *Caretta caretta*'da üst kabuk genelde kahverengi ya da kıvılcı-kahverengidir. Bazen kabuk ve baş plaklarının yanlarında açık sarımsı lekeler bulunur. *Chelonia mydas*'ın üst kabuk rengi genelde zeytin yeşilinden gri-

Kumsalın insanlar tarafından daraltılması sonucunda yuva yeri bulmakta zorluk çeken iki ergin dişi aynı yerde yuva çukuru açma girişiminde bulunabilir. Fakat, sonra yuva yapan bir dişinin önceden yapılmış bir yuvayı tahrip ettiği de gözlenmiştir.

kahverengiye hatta koyu kahverengiye kadar değişir. Chelonia mydas'ta bir çift prefrontal plak bulunurken, Caretta caretta'da iki çift prefrontal plak bulunur. Caretta caretta karnivordur. Sert kabuklu deniz hayvanları, denizanası gibi yumuşakçalar asıl besinlerini oluştururken, herbivor olan Chelonia mydas'lar sığ kesimlerde bulunan bitki ve yosunlarla beslenirler. Caretta caretta yavrularının tamamen siyah renkli olmasına karşılık, Chelonia mydas yavrularının karın tarafı beyazdır.

Yukarıda bahsedilen önemli yumurtlama alanları daha sonraki senelerde oluşturulan ekiplerce detaylı bir şekilde incelenmiştir.

İşte bu bölgelerden biri de Kazanlı kumsalıdır. Mersin'e 17 km uzaklıkta olan Kazanlı kumsalı, 4,5 kilometrelik sahili ile nesli tükenmekte olan Chelonia mydas'ın (Çorba kaplumbağası) Akdeniz'de yumurtalarını bırakabildikleri son altı kumsaldan biridir. Milyonlarca yıldır, her yaz yüzlerce C. mydas türü deniz kaplumbağaları doğdukları

Kazanlı kumsalına yumurtlamak için gelmektedir.

İşte bu önemli bölgede, deniz kaplumbağalarının hayatta kalma mücadelesine yardımcı olmaya çalışan üniversiteli araştırmacılar ve İçel çevre gönüllülerinden bir avuç tabiat aşığı insandan oluşturulan araştırma ekibi ile, deniz kaplumbağalarının bio-ekolojileri ve korunmaları amaçlanmıştır.

Mersin-Kazanlı sahili yaklaşık 4,5 kilometre uzunluğunda kumluk bir plajdır. Plaj gerisinde uzanan karayolu ise hem yuva yapmaya çıkan ergin kaplumbağaları hem de yumurtadan çıkan yavruları tedirgin edecek niteliktedir. Faaliyet gösteren bazı çay bahçeleri ise yavruların denize yönelmelerini engelleyecek şekilde perdesiz ışıklandırılmıştır.

Toprak kazanmak amacıyla denize yaklaştırılan seralar ise doğal üreme alanlarını kısıtlayıcı rol oynamaktadır. Sanayi atıklarını doğrudan denize boşaltan sanayi kuruluşları nedeniyle tüm plaj boyunca pollasyon düzeyi de son derece yüksektir. Kumsala ait bu ilk izlenimlerden

sonra, kumsalda dişi deniz kaplumbağalarının ağır gövdelerinin kumda bıraktıkları traktör izlerini andıran şekiller görülüyor. Bu izlerin sonunda, üzeri kamuflü edilmiş, büyük bir çukura rastlanır. Sonra iz tekrar denize döner. Bunlar dişi deniz kaplumbağalarına ait izlerdir. Çünkü sadece dişiler üreme zamanında yumurta bırakmak üzere sahillerdeki kumsallara çıkarlar, erkekler ise hiçbir zaman karaya çıkmazlar.

Deniz kaplumbağalarında çiftleşme mevsimi, hava şartlarına bağlı olarak nisan ortalarından Mayıs sonlarına kadar sürer. Çiftleşme olayı, kumsallarda yuva yapımından birkaç hafta önce başlamakta ve yumurta bırakılan kumsalın hemen açığındaki sahil sularında meydana gelmektedir.

Nitekim geçtiğimiz 20 Haziran'da Kazanlı'da bir C. mydas çiftinin yaklaşık 500 metre açıktaki çiftleştiklerini ve olayın 4 saat sürdüğü gözlemlenmiştir. Olasılıkla bu dişi deniz kaplumbağası yumurta bırakmak üzere Kazanlı sahillerine çıkacaktır.

Kumulların Altındaki Yaşam

Hakan Durmuş

Dokuz Eylül Ü. Biyoloji Ana Bilim Dalı

Kumulların altında nefes alan ve gelişen bir hayat vardı artık.

Yavrular % 40 nem ve 25 °C lik uygun koşullarda 55-60 günde olgunlaşır ve yumurtadan çıkacak hale gelirler. Besinlerini yumurta sarısından sağlarken, oksijen yumurtalar üzerinde bulunan onbinlerce delik sayesinde difüzyon yoluyla dokulara ulaşır, karbondioksit yine aynı yolla dışarı atılır. Gelişme esnasında bütün yavru kaplumbağaların başları yuva çıkış deliğine yönelir. Yumurtadan çıkma vakti gelen bireyler, yumurtaların oldukça dayanıklı ve derimsi kabuklarını üst çenenin ön tarafında bulunan küçük yumurta kırma dişiyle parçalayarak dışarı çıkarlar. Ancak kısa bir süre sonra bu yapı kaybolacaktır. Kumulların altında bir karanlık ortamdır diğer bir karanlığa çıkan yavru kaplumbağaları, yer yüzünde de karanlık beklemektedir. Sayıları yüze yakın olan bu küçük yavrular buldukları yuvanın tabanından tavanına doğru harekete başlarlar. Bu esnada üstteki kum taneleri yavruların boşalttıkları yerleri doldurur. Yukarı tırmanan yavruların aralarından geçerek aşağı doğru akan kumlar yükselmekte olan tabanı oluşturur. Ve böylece yavrular kum içerisinde yavaş yavaş yükselmiş olurlar. Bu bir çeşit asansör sistemidir. Kumun altında girilen oldukça yorucu yolculuk bir iki gün sürer; tüm yavruların yuvayı terk etmesi ise genellikle üç veya yedi gün sürebilir. Böylece kum yüzeyine yaklaşan yavruların buldukları yerde, kumun yüzeyi, biraz içeri doğru çöktür. Eğer yavrular sıcak bir günde kum yüzeyine on santimetre kadar yaklaşmışlarsa, dışarıya çıkmadan ve yukarıya doğru fazla ilerlemeden bu seviyede kalıp, dış ortamın serinlenmesini yani gece olmasını beklerler. Havanın serinlediğini hissettiklerinde topladıkları enerji ile, kumdan kurtulmak için bir anda yaptıkları girişimle kendilerini şaşkınlık içinde kumun yüzeyine atarlar.

Yumurtalarının oldukça dayanıklı, derimsi kabuklarını kırmışlardı. Artık kumulların altında nefes alan hayatlar vardı. Ve bu gençler kum yüzeyine ulaşmaları ile bir anlamda yaşamada merhaba diyorlardı.

Gecenin İlerleyen Saatlerinde Bir Kaplumbağa

Çevrede yıldızların parıltısı, gecenin sessizliği, dalgaların o tanıdık

ritmi ve cırcır böceklerinin çıkardığı düzenli sestten başka ses duyulmuyor. Gecenin ilerleyen saatlerinde ay ışığının yardımıyla dalgaların arasında bir karaltı görülüyor. Başını sudan dışarı çıkarıp kısa bir süre kumsalı dikkatle gözetiyor. Bu beklenen dev deniz kaplumbağasıdır.

Bu esnada kendisini rahatsız edilecek en ufak bir tehlikeyi sezindiğinde denize dönebilir. Hayvanın rahatsız olmaması için araştırmacılar konuşmadan sadece olayları izliyorlar. Ağır gövdesiyle dişi kaplumbağa kumsalda sürünürcesine ilerlemeye çalışıyor. Arasına durup etrafın sakin

Korumaya Yönelik Öneriler

Deniz kaplumbağaları, Akdeniz'e sahili olan bütün Avrupa ülkelerinde, hemen hemen tamamen yok olmuş gibidir. Yunanistan'ın Zakintos Adası'nda yuva yapan bir grup dışında diğer bütün önemli deniz kaplumbağası popülasyonları Türkiye kumsallarını yuvalama yeri olarak kullanmaktadır. Çünkü, Avrupa ülkeleri sahillerinin şehirleşmesi ve kirlenmesi sebebiyle kaplumbağaların bu sahilleri yuva yeri olarak kullanamaması ve Türkiye sahilleri tabii yapılarının henüz bozulmamış olması nedeniyle deniz kaplumbağalarının nesillerini devam ettirebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Diğer taraftan deniz kaplumbağalarının bugünkü durumu ve geleceği, sahillerde giderek artan geçici ve devamlı turistik kuruluşlar ve hatalı sanayileşmenin getirdiği olumsuz etkiler nedeniyle endişe vericidir. Araştırmalarımız sonucunda deniz kaplumbağalarını çeşitli zararlı etkenlerden korumak, giderek büyüyen dengeli popülasyona ulaştırmak ve birçok nesiller verebilecek şekilde uzun ömürlü yaşamlarını devamlı kılabilmek gayesiyle önlem paketleri hazırlanmış ve gerek çevre kuruluşları gerekse yerel kuruluşlara sunulmuştur.

Bunların başlıcaları şunlardır;

- Yuva yapıp yumurta bırakmak amacıyla kumsala çıkan dişiler öncelikle korunmalıdır. Çünkü dişilerin en duyarlı yumurtlama dönemini rahatsız edilmeden, ürkütülmeden geçirilmesi sağlanmalı ve böylece kumsala yuva yapma başarısı yükseltilmelidir.

- Yuva yapma mevsiminde önemli

Yumurtadan çıkan yavrular, predatörlere karşı korumasızdır. Kum yengeçleri, çakallar, tilkiler ve köpekler gerek yumurta ve gerekse yavru halinde iken onları yiyerek popülasyonun büyük ölçüde zarar görmesine neden olurlar. Yine düşünmeden sahile atılan bir parça balıkçı ağı bile şansız yavrunun ölümüne neden olabilir.

yuvalanma kumsallarına insan girişleri minimuma indirilmeli ve dişileri rahatsız edecek yapay ışıklandırmalar kaldırılmalı veya azaltılarak deniz tarafları uygun şekilde perdelenmelidir.

- Kumsala yakın, dişileri ürkütebilecek doğal olmayan ses kaynakları engellenmeli, kumsal üzerinde veya yakınında motorlu araçların dolaşmasına izin verilmemelidir.

- Kumsallardan her ne şekilde olursa olsun kum alınması önlenmelidir.

- Yuvalar ve yumurtadan yeni çıkmış olan yavrulara zarar veren predatör etkisi azaltılmalı yapay ışıklandırma nedeni ile yavruların yönlerini şaşırmasına engel olunmalıdır.

- Yaşayan fosil diyebileceğimiz deniz kaplumbağalarının yaşamlarını sürdürübelmesi ve korunabilmesi için yuvalan-

ma gelişim ve beslenme alanlarının tamamını kapsayan popülasyon araştırmaları yapılarak bu bilgi eksikliği süratle giderilmelidir. Zira uygulanacak koruma çarelerinin tam tespit edilebilmesi için, öncelikle bu türlerin popülasyon büyüklüklerinin saptanması gereklidir. Sevimli deniz kaplumbağalarının bizim sahillerimizde bulunmasından son derece sevinç duymalıyız.

Bu hayvanları yok olmaktan kurtarmak amacıyla çeşitli dernek ve doğayı seven kişiler bir araya gelerek bu korumada aktif rol oynamalı ve üniversitemizle işbirliği kurmalıdır. Böylece bilimsel ve sosyal çevre etkenlerinin doğru tespiti sayesinde, kaplumbağaların korunmasında ve kumsallarımızın daha iyi değerlendirilmesinde büyük başarı sağlanacağı inancındayız.

olup olmadığını tekrar kontrol ediyor. Etrafın sakin olduğunu anladıktan sonra yavaş yavaş fakat kararlı bir şekilde yumurtalarını bırakmak için dalgaların ulaşamayacağı uygun bir bölge arıyor. Araştırma ekibi sessiz bir şekilde kısıt el fenerlerinin ışığı ile dişi kaplumbağanın hareketlerini izlemeye devam ediyor. Yer

arama esnasında başlarını yere dayayıp boyunlarının altı ile kumsalda uygun nem ve sıcaklıktaki yeri tespit ederek yuva yerini belirliyorlar. Fazla nem yumurtaların çürümesine neden olduğundan, oldukça dikkatli.

İdeal yuva yapım yerine ulaştığına karar veren hayvan, kürek gibi

yassılaştırmış ön ayaklarıyla kumu arkaya doğru atarak zemini düzleştiriyor. Dişi hayvan gövde ağırlığını ve tüm ekstremitelerini kullanarak, kumda gövdesinden biraz büyük sığ bir çukur açar ki buna vücut çukuru denir. Bu şekilde yuva için kazılacak zeminin yumurta bırakmaya uygun olup olmadığı hakkında fikir edinil-

diği gibi, kumsaldaki silüetini de azaltmış olur. Biraz dinlenen kaplumbağa arka ayaklarını inanılmayacak bir ustalıkla burgu-kürek gibi kullanarak aşağı yukarı 50 cm derinliğinde huni şeklinde ve taban genişliği 25-30 cm'yi bulan bir yumurta çukuru kazıyor. Tornadan çıkmış gibi düzgün açılmış bu çukura bırakacağı yumurtalarını sayabilmek için araştırmacılar sessizce kaplumbağanın arka kısmına, kumun üzerine yüzükoyun uzanıyorlar. Yuvayı açma işlemi 20 dakika sürüyor. Kısa bir süre sonra pin pon topundan biraz küçük, oldukça esnek kabuğa sahip yumurtalar tek tek olduğu gibi 2-6 lı gruplar halinde yuvaya bırakılmaya başlanıyor. Fenerlerin kısık ışığı ile yumurtalar sayılmaya çalışılıyor. Her yumurta bırakımını bir ıkmama hareketi izliyor. Bu sırada yumurtalarla beraber kloaktan saydam, mukuslu bir sıvı da dökülüyor. Bu sıvının yumurtaları küflenmeye karşı koruduğu ve ayrıca anti bakteriyel özelliklerinin olduğu savunulmakta. Yumurtaların yuva tabanına ve diğer yumurtaların üzerine düşerken sağa sola çarptıklarında zıpladıkları görülüyor. Bırakılan yumurta sayısı dişinin genç veya yaşlı olmasına bağlı olarak 40-150 arası değişebiliyor. İzlenen kaplumbağa 105 yumurta bırakıyor. Yumurtaların üzerini örtmeye başlamadan önce 2-3 saniye dinleniyor ve arka ayaklarının ayasını nöbetleşe kullanarak nazik bir şekilde yumurtalar üzerine kum süpürerek örtüyor. Yaklaşık 10 dakika süren bu işlemden sonra ön ve arka ayaklarını kullanarak sağa sola kum fırlatma şeklinde zahmetli bir

Bu dişi kaplumbağa belki bu yıl yine bu sahilde olacak.

kamufaj işi başlıyor. Ön ekstremite-leri ile arkaya doğru kum atarken yavaş yavaş öne ilerliyor. Bu şekilde geride kalan çukuru dolduruyor. Bu işi yaparken anne kaplumbağa sık sık dinlenir. Böylece asıl çukur geride kamufle olmuştur. Sonuçta, ilk bakışta yuvanın tam nereye kazılmış olduğunu anlamak olanaksız gibidir. Bu arada anne kaplumbağanın gözünden yaş geldiği görülür. Gözpnarlarına açılan lacrimal bezlerden salgılanan sıvı, denizde tuz konsantrasyonunu ayarlarken karada da salgılanarak göze kaçan kum tanelerinin dışarı akmasını sağlar.

Dişi kaplumbağa yuvanın üzerini kamufle ettikten sonra, denize girmeden önce, araştırma ekibi elemanları hayvanın üst kabuk uzunluklarını ölçüyorlar. Daha sonra sol ön bacağın vücuda yakın ve incelen deri kısmına, üzerinde adresi ve numarası bulunan metal etiketi markalama pensu yardımı ile

koyuyorlar. Notlarımıza markanın vurulduğu tarih, numarası, kaplumbağanın yuva yapıp yapmadığı ve vücut ölçümleri kaydediliyor. Amaç, kaplumbağanın bir yumurtlama sezonunda kaç kere çıktığını ve bunlardan kaçında yuva yaptığını tespit edip gelecek senelerde de aynı kumsala çıkıp çıkmadığını kontrol etmektir. Gelecek çalışmalarda aynı kumsala çıktığı tespit edilen kaplumbağaların boy artışı bir önceki senelerle karşılaştırmada kullanılacak.

Anaç kaplumbağanın karaya çıkması, yumurtalarını bırakması ve dönmesi yaklaşık 1,5 saat kadar zaman alıyor. Dönüş yolu üzerinde bazı anaçlar yalancı yuva yapmayı ihmal etmiyor. Bu işlem, yuvaları kazan tilki, köpek ve insanlar için bir aldatmacadır. Yumurta bırakma işlemi incelenen ergin dişi kaplumbağa artık denizin karanlık sularına dalmış, hantal gövde bir balerin gibi yumuşak hareketlerle suda kaybolmuştur.

Dişi deniz kaplumbağasının yorucu ve uzun yolculuğunun tek bir gayesi vardır; NESLİNİ DEVAM ETTİRMEK...

Türkiye'deki deniz kaplumbağalarının önemli yumurtlama alanları

KAYNAKÇA

- Atatur, M.K. Türkiye Deniz Kaplumbağaları Biyolojileri ve Korunmaları Bodrum, 1992.
 Baran, I., M. Kasperek, Marina Turtles - Turkey. Status survey 1988 and recommendations for conservation and management. Max Kasperek Verlag, Heidelberg, 1989
 Baran, I., M. Kasperek On the whereabouts of immature sea turtles (Caretta caretta and Chelonia mydas) in the eastern Mediterranean. Zoology in the Middle East 3, 31-36, 1989
 Baran, I., H. Durmuş, M.K. Atatur. On Chelonia mydas (L.) Population of Mersin-Kazanlı Region. Doğa-Tr.J. of Zoology 15, 1991
 Baran, I., H. Durmuş, E. Çevik, S. Üçüncü, A.F. Canbolat. Türkiye Deniz Kaplumbağaları Stok Tesbiti Doğa - Tr. J. of Zoology 16, 1992

Özgürlüğe Koşu

Oğuz Türkozan
Dokuz Eylül Ü. Biyoloji Ana Bilim Dalı

Hava yeni kararmıştı, el fenerlerimizin kısık ışığı ile kumsalda yürüyoruz. Gözlerimiz kum üzerinde meydana gelebilecek en ufak bir kıpırtıyı veya onlara ait izleri arıyor.

Uzun müddet yürüdüktan sonra bir kum çukurunun yanında üç- beş tane yavru kaplumbağa izine rastlıyoruz. İzlerin başladığı yere dikkatle baktığımızda, hayretler içinde kalıyoruz. Çünkü kumlar üzerinde sadece üç - dört minik kaplumbağa kafası görünüyor. Kum içindeki belli belirsiz bu küçük kaplumbağaların kafalarını bir süre seyrettikten sonra, birden hareketlenmenin başladığını görüyoruz. Ön ayakların dışarıya çıkması ile yavrular vücudunu dışarı çıkarmayı başlıyorlar. Bunların kumda meydana getirdiği boşluk ve hareket, arada sıra bekleyen yavruları harekete geçiriyor. Kısa bir süre sonra yuvanın olduğu yerde on- onbeş kadar minik yavru kaplumbağa beliriyor. Yuvanın etrafında şaşkın şaşkın dolaşırken bir yandan da gözlerindeki kumları dirsekleri ile silmeye çalışıyorlar. Kısa bir duraklamadan sonra denize doğru hareket başlıyor. Neden denize doğru? O tarafa gitme yavrular daha yumurtada iken onların hücrelerine programlanmış, genetik kodlarına işlenmiştir. Tıpkı bir bilgisayara verilen program gibi. Yuvadan henüz çıkmış Chelonia mydas yavrularının düz karapağın uzunlukları ölçüldüğünde ortalama 50 mm kadar olduğu görülür. Yavru kaplumbağaların denize ulaşmasında ay ışığının rolü çok büyüktür. Ay ışığının denize aksetmesiyle yavruların bu ışığa doğru hareket ettiklerini, daha doğrusu denizi bulmada ışığın etkili olduğu bilinmektedir. Gerçekten de yavru kaplumbağaların üzerlerine fenerin ışığı tutulduğunda denize değil geri döndükleri görülür. Bu sebeple deniz kenarındaki parlak ışıklı tesislerin yavru kaplumbağaları yanıltarak yüzlerce metre ters yöne gitmelerine ve ölmelerine neden olduğu saptanmıştır. Kumsalda plajı aydınlatan lambalar yoksa, çevrede bulu-

Yavru deniz kaplumbağaları, her türlü zorluğa karşı denize doğru ilerlerken engel tanımazlar. Doğal bir kumsalda, yuvadan çıkan yavrular, açık denizin parlak ufkuna doğru, bitmek tükenmek bilmeyen bir enerji ile koşarlar.

nan yazlık evlerden veya gazino, motel gibi yerlerden ışık almıyorsa, oldukça karanlık olan böyle doğal bir kumsalda, yuvadan çıkan yavrular, açık denizin parlak ufkuna doğru bitmez tükenmez enerjiyle koşuşurlar. Yumurtadan çıkan yavrular predatörlere karşı korunmasızdırlar. Kum yengeçleri, çakallar, tilkiler ve köpekler gerek yumurta, gerekse yavru halinde iken onları yiyerek popülasyonun büyük ölçüde zarar görmesine neden olurlar. Burada sevinilecek bir durum, bu minik yavruların tüm bu tehlikelere rağmen denize doğru ilerlerken engel tanımamaları ve azimleri. Yavrular denize doğru ilerlerken yönlerinin doğruluğunu kontrol etmek için bir iki saniye durakladıkla-

nı görürler. Vücutlarına oranla oldukça büyük olan ön ayakları sayesinde önlerine çıkan engelleri kolaylıkla aşabiliyor veya ters döndüklerinde kolayca düzelebiliyor. Yavrular denize ulaştıklarında yüzeye yakın yüzerler ve arada nefes almak için kafalarını su üstüne çıkarırlar. Bununla beraber dalgaların etkisiyle tekrar sahile atılmamak için fazla oyalanmadan tekrar denize dalarlar. Yavru kaplumbağalar dalgalara ters yönde yüzme eğilimindedirler; bu şekilde derin sulara açılırlar. Tüm bu tehlikeleri atlatan yavruların 12-14 yıl içerisinde cinsel olgunluğa erişip tekrar kendi doğdukları sahillere yumurta bırakmak için dönecekleri tahmin edilmektedir.